

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande: Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans (SOU 2023:9)

STIL – Stiftarna av Independent Living i Sverige – är en ideell förening av personer med normbrytande funktionalitet (funktionsnedsättning). Vi jobbar för självbestämmande, frihet och lika möjligheter oavsett funktionsförmåga. STIL bildades 1984 och har anordnat personlig assistans i kooperativ form sedan 1987, då i ett pilotprojekt med Stockholms stad. Vårt sätt att bedriva personlig assistans blev sedermera förebild till lagstiftningen. Vi vet därför vad personlig assistans är och bör vara, och att det är den serviceform som kan ge den överlägset bästa kvaliteten för assistansanvändare.

I stort ställer sig STIL bakom utredningen, men vi har en del frågeställningar och kommentarer till en del av förslagen. Sammanfattningsvis är STIL mycket positiva till att utredningen föreslår ett statligt huvudmannaskap och att vi, brukarrörelsen, fick ett reellt inflytande i arbetet. Vi hade dock gärna sett att utredningen också skulle ha fått i uppdrag att utreda behovsbedömningen då den är tätt kopplad till hur ett enat huvudmannaskap kommer att fungera i praktiken. Många av de problem som finns med den personliga assistansen idag härrör från domen 2009 (RÅ 2009:59), som gjort att endast integritetsnära moment räknas som grundläggande behov. Den tolkningen måste bort.

Vi har landat i att utredningens alternativa förslag är att föredra framför huvudförslaget utifrån hur behovsbedömningen ser ut idag, men hade hellre sett att de grundläggande behoven slopades helt. Personlig assistans måste beviljas utifrån ett helhetsperspektiv och syftet måste vara att personen kan leva ett självbestämt liv i samhällsgemenskapen i enlighet med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Rörande detta vill vi också hänvisa till Independent Living Institutes svar på remissen.

Vi är vidare glada över att utredningen föreslår att Independent Living-rörelsens definition av personlig assistans skrivs in som kvalitetskriterier i

lagstiftningen. Vi menar att detta kan föras in i lagstiftningen tidigare än det statliga huvudmannaskapet, då vi ser en poäng i att tillsyna verksamheter utifrån dessa kriterier så snart som möjligt.

4.5 Staten ska vara ensam huvudman för insatsen personlig assistans

STIL tillstyrker förslaget, men menar att behovsbedömningen samtidigt måste förändras i grunden.

Det nuvarande delade huvudmannaskapet har många problem, inte minst för att människor hamnar mellan stolarna, och det är positivt att utredningen föreslår ett enat huvudmannaskap. STIL har länge ansett att ansvaret för den personliga assistansen måste ligga på staten och vi är därför glada att utredningen kommit fram till samma sak. Vi har sett att individuella rättigheter inte fungerar med det kommunala självstyret och att det råder stora skillnader i rätten till personlig assistans via LSS beroende på var man bor. Dels beror det på respektive kommuns ekonomi, dels på kompetens kring att göra behovsbedömningar. Det skapas också inlåsnings effekter när personer inte kan flytta utan att riskera att den nya hemkommunen bedömer assistansbehovet helt annorlunda. Vi håller således i stort med utredningens bedömningar av för- och nackdelar med ett statligt respektive kommunalt huvudmannaskap.

Vi menar dock att behovsbedömningen måste förändras samtidigt och att det är olyckligt att utredningen inte fick ett tilläggsdirektiv rörande detta. Som behovsbedömningen görs idag och med den takt den förändras ser vi klara risker med att personer kan förlora sin personliga assistans helt och hållet vid en övergång till ett statligt huvudmannaskap. Hur bedömningen kommer att se ut 2026 är idag omöjlig att sia om. Det vi vet är att det kommit ny praxis som inte fått genomslag än då domen kom efter att det så kallade omprövningsstoppet infördes, men vi tror att det kan medföra stora negativa konsekvenser för många assistansanvändare. Vi utvecklar vårt resonemang kring behovsbedömningarna under avsnitt 5.3 *Vi lämnar ett huvudförslag och ett alternativt förslag till kvalifikation.*

4.5.2 Staten ska ta sitt ansvar genom assistansersättningen

STIL hänvisar till arbetsgivarorganisationen Fremias svar på detta förslag.

4.5.3 Staten ska ansvara för ansökningar om tillfälligt utökad assistans

STIL är tveksamma till förslaget.

Många gånger behöver en ansökan om tillfälligt utökad assistans ske snabbt, till exempel om någon skrivs ut från en oplanerad sjukhusvistelse efter en olycka eller akut sjukdom. Det är inte ovanligt att man då behöver mer timmar för att klara av att bo hemma. Alternativet skulle vara att ligga kvar på sjukhuset tills dess att man är helt återställd. Vi vet dock av erfarenhet att Försäkringskassans handläggningstider ofta är flera månader långa. Det

fungerar knappast om utskrivningen sker om ett par dagar. Det fungerar sällan om det är planerat heller, då få personer kan ha en sådan framförhållning. Vi tror också att det finns en oro bland många att söka tillfälligt utökad assistans trots att det är nödvändigt eftersom man tror att hela ens assistans kan omprövas/dras in i samband med detta.

Om Försäkringskassan ska ta över handläggningen av tillfälligt utökad assistans behöver de därför få tydliga direktiv om att beslut behöver tas inom en viss tid och att en ansökan aldrig ska kunna påverka grundbeslutet.

4.5.4 Vid ett statligt huvudmannaskap ska arbetsgivarna ansvara för sina assistenters sjuklönekostnader

STIL tillstyrker förslaget under förutsättning att schablonersättningen höjs tillräckligt för att kompensera sjuklönekostnaderna.

Den här frågan har utretts ett flertal gånger och STIL anser som tidigare att det är rimligt att assistansbranschen, i likhet med andra branscher, bär ansvar för att försöka hålla nere sjuklönekostnader. Därför bör sjuklönen ingå i schablonbeloppet. Det skulle dessutom innebära en minskad administrativ börda för såväl anordnare som kommuner, vilket är positivt. Idag är administrationen kring sjuklöner mycket hög då alla kommuner och stadsdelar vill ha underlagen på sitt sätt. Det kan också vara problem att över huvud taget få kostnaderna betalda.

Hur stora sjuklönekostnaderna är skiljer sig naturligtvis från assistansanvändare till assistansanvändare, men inom STIL ligger snittet på cirka 6,94 kronor per assistanstimme. Detta trots att vi på STIL arbetar aktivt med arbetsmiljön för personliga assistenter som är anställda hos oss. Vi vill också poängtera att även om det rent rättsligt är möjligt för en assistansanordnare att omfördela sjuklönekostnader mellan assistansanvändare måste hen ha möjlighet att bära sina egna kostnader. Det är en viktig grund för den personliga assistansen och en förutsättning för självbestämmande. I STIL har därför assistansanvändare sitt eget ekonomiska projekt, och kan lägga upp sin budget efter sina egna behov. Tillfälligtvis går det dock att "låna" pengar av varandra i större anordnare.

För mindre anordnare är möjligheterna till omfördelning dock mindre plus att sjuklönekostnaderna kan bli mycket högre under perioder, på grund av omständigheter som ligger utanför arbetsgivarens kontroll. Anställda kan exempelvis råka ut för en olycka på fritiden, få komplicerade graviditeter eller drabbas av sjukdom som leder till långtidssjukskrivning. Det måste därför finnas möjlighet för mindre anordnare att söka kompensation för sådana extraordinära kostnader.

Det bör också vara möjligt för anordnare att söka extra ersättning om en assistansanvändare är mycket infektiöskänslig och därför inte kan ha personliga assistenter arbetande som har minsta symptom på förkylning, då också detta kan leda till höga sjuklönekostnader. Det är troligen få privata

anordnare som vill skriva avtal med assistansanvändare som för anordnaren innebär en ren ekonomisk förlust. Utan en sådan möjlighet att söka extra ersättning kan med andra ord valfriheten för assistansanvändaren att välja anordnare komma att urholkas.

När det gäller egna arbetsgivare stämmer det att de får assistansersättning för de timmar en assistent är sjuk, och att de därför inte har samma problem med sjuklöner. Det som inte framkommer i utredningen är dock att egna arbetsgivare inte får kostnaden för vikarien täckta av assistansersättningen. Det faktureras istället kommunen. Problematiken är alltså den samma men omvänd. Det är otydligt i utredningen hur detta ska lösas. Det hjälper knappast att timmarna i ens beslut räcker för att täcka sjuktimmar, de måste också räckta till vikariens timmar/lön. Om en person är sjuk i 10 timmar blir det 20 timmar som behöver betalas ut i lön. Ska kommunerna fortfarande stå för kostnaden för vikarien i dessa fall? Att ansöka om utökad assistans varje gång någon är sjuk blir ohållbart. Har man många assistenter kan det handla om en ansökan i månaden, som dessutom behöver hanteras skyndsamt då lönen betalas ut månaden efter. Egna arbetsgivare har inte möjlighet spara ihop en buffert till sådant.

4.5.5 Kommunen ska även fortsättningsvis ansvara för att utföra assistans om den enskilde begär det

STIL tillstyrker förslaget.

STIL håller med om att det behövs en aktör som inte kan säga nej till att anordna personlig assistans, eftersom privata företag exempelvis kan neka, i deras tycke, olönsamma kunder att skriva avtal med dem. Alternativet i dessa fall hade annars varit att tvinga assistansanvändare att bli egna arbetsgivare, vilket är ett ansvar många varken vill, kan eller bör ta.

4.5.6 Systemet behöver hänga ihop som en helhet

STIL tillstyrker förslaget, men kan se behov av förtydligande.

Vi tycker att det är oklart vilken information som ska delas mellan myndigheterna. Vi menar att det endast får vara information gällande om den enskilde har andra stödinsatser som kan inverka på rätten till assistansersättning eller vice versa. Utredningar och intyg måste stanna på respektive myndighet för säkra den enskildes integritet. Undantaget är naturligtvis när besluten ska flyttas över vid övergången till statligt huvudmannaskap.

STIL vill även tillägga att det är viktigt att kommunen har kännedom om vilka invånare som har assistansersättning också ur ett krishanteringsperspektiv, vilket inte framkom i utredningen. Under pandemin fick vi gång på gång erfara att vi blev bortglömda, trots att kommunerna borde haft koll i och med medfinansieringen.

4.5.7 Eventuella glapp till följd av ett förändrat huvudmannaskap kan hanteras på olika sätt

Vi håller inte med om utredningens bedömning. För många är personlig assistans det enda ändamålsenliga stödet som finns. Det går inte att tro att en helhetslösning som personlig assistans går att ersätta med punktinsatser som hemtjänst (bundet till hemmet) eller ledsagning (utanför hemmet) eller med institutioner som gruppboenden och korttidsboenden. För vissa handlar det om liv eller död. Att en anordnare skulle vilja lägga ut för höga kostnader som de inte är säkra på att de får tillbaka ter sig som ytterst osannolikt. STIL menar därför att Försäkringskassan måste kunna fatta interimistiska beslut, som inte leder till återkrav, i större utsträckning än idag.

5.3 Vi lämnar ett huvudförslag och ett alternativt förslag till kvalifikation

STIL menar att det är svårt att säga hur utredningens två förslag kommer att slå. Av ideologiska skäl föredrar vi huvudförslaget, men på grund av de stora risker det medför i dagsläget måste vi avstyrka det. Det alternativa förslaget är i sådana fall att föredra, och STIL tillstyrker det om inget annat sker innan 2026.

Fördelen med huvudförslaget är att det bäst stämmer överens med funktionsrättskonventionen och LSS' ursprungliga intentioner. Den öppnar också upp, i vart fall i teorin, att personlig assistans kan beviljas även för personer med väldigt små behov men där personlig assistans är den enda insats som fungerar. Men såsom praxis utvecklats ser vi alltför stora risker med att tillstyrka förslaget. Idag ligger gränsen enligt praxis på 6–7 timmar grundläggande behov i veckan. Förutom att personer som idag ligger under den gränsen skulle förlora sin assistans vid en eventuell omprövning, vet vi inte hur praxis ser ut 2026 och framåt. Gränsen kan ha utvecklats till att ligga på det dubbla, samtidigt som ännu färre moment räknas som grundläggande behov. Vi har till exempel inte sett de fulla konsekvenserna av högsta förvaltningsdomstolens dom kring det grundläggande behovet hygien då den föll efter det att omprövningarna stoppades 2018. Vi avstyrker därför förslaget, åtminstone tills dess att problemen med behovsbedömningen är lösta.

Det alternativa förslaget har också risker. När någon inte upp till de timmar som slås fast i lagen finns det ingen möjlighet för personen att beviljas personlig assistans, även om det vore den bästa insatsen. Det stora problemet är även här de grundläggande behoven och hur de räknas. Det finns en uppenbar risk att Försäkringskassan börjar räkna än mindre delmoment till grundläggande behov för att på så sätt pressa ner tiden så att personen hamnar under 3 timmar. Det finns också en risk att detta förfarande även kommer att ske med övriga behov, då de föreslås ha en gräns på 20 timmar. Det här, menar STIL, skulle kunna innebära en än mer integritetskränkande behovsbedömning än idag, då detaljer behövs för att utreda om de

grundläggande behoven är 2 timmar och 55 minuter eller 3 timmar och 5 minuter.

För att ett statligt huvudmannaskap långsiktigt ska fungera måste behovsbedömningen göras om, då kommunen inte längre kommer finnas som ett alternativ. Som ett första steg skulle lagen kunna ändras så att samtliga grundläggande behov räknas i sin helhet. Men vi ser hellre att de försvinner helt och hållet. De grundläggande behoven var ursprungligen ett sätt att dela upp kostnaderna mellan stat och kommun. Det behövs alltså inte om staten står som ensam huvudman. Det hade därför varit bättre om det alternativa förslaget enbart hade en nedre gräns på totala antalet timmar. Dessutom är det problematiskt att de grundläggande behoven är medicinska till sin natur, när den personliga assistansen de facto var en reaktion mot den så kallade medicinska modellen. Personlig assistans handlar inte om att gå på toaletten, det handlar om val och kontroll. Helt enkelt ett verktyg för att leva ett självbestämt liv i samhällsgemenskapen.

Enligt vårt förslag till en ny lagstiftning, LSS 2.1, är kriteriet för att ha rätt till personlig assistans att man har så kallade kvalitativa behov i kombination med kvantitativa och/eller kontinuerligt omfattande behov av stöd och/eller service. Personlig assistans ska vidare möta behoven i sin helhet, det vill säga samtliga behov av stöd och service som en person har. Behoven kan endast bedömas utifrån individens egen berättelse i ett möte som ska grundas i värdighet, integritet och rätten till självbestämmande. Personlig assistans ska alltid beviljas om andra insatser inte räcker till för att kunna vara delaktig i samhällsgemenskapen. Det ska vara en okränkbar rättighet att leva jämlikt med andra medborgare, oavsett funktionalitet. Vi menar att detta är enda sättet att uppnå det som Sverige har ratificerat i funktionsrättskonventionen.

6.6 Kommunerna bör inte medfinansiera assistansersättningen

STIL tillstyrker förslaget.

STIL har egentligen inte en stark åsikt i frågan om medfinansiering så länge det i slutändan inte drabbar assistansanvändare. Vi har i vårt förslag LSS 2.0 skissat på en lösning där kommunerna skulle ta en större del av kostnaden än idag. Dessutom skulle regionerna stå för en del. Förslaget kom av den kostnadsdiskussion som präglade den personliga assistansen sedan start. Genom att fördela kostnaden mellan samtliga nivåer skulle ingen kunna anklagas för att övervältra kostnader och vi assistansanvändare kunna slippa bollas runt mellan olika huvudmän och insatser. I sak håller vi dock med om den som är huvudman också ska stå för kostnaden.

7.5 Utredningens förslag för att få till förbättrade möjligheter för uppföljning och insyn

7.5.2 Ett förtydligande av god kvalitet i personlig assistans

STIL tillstyrker förslaget.

Förslaget motsvarar Independent Living-rörelsens definition av personlig assistans och STIL är mycket positiva till att utredningen föreslår att det skrivs in i lagstiftningen. Samma definition finns också i den allmänna kommentaren nummer 5 till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det är därmed ett steg i riktningen att göra lagstiftningen konventionskonform.

Precis som utredningen påpekar är det assistansanvändaren som bär huvudansvaret att följa upp kvaliteten. Till skillnad från andra insatser bygger personlig assistans på en kontantstödsprincip, vilket också är en förutsättning för självbestämmande. Genom kontantstödet blir det möjligt att välja den anordnare som bäst uppfyller ens behov eller, om det inte redan finns på marknaden, skapa något eget som fungerar för en själv. Om det inte skulle vara assistansanvändaren som hade huvudansvaret för att kontrollera kvaliteten i anordningen skulle det inte längre vara personlig assistans.

Många assistansanvändare känner dock inte till sina rättigheter och ställer därför inte tillräckliga krav på sin personliga assistans. Vi vet att det idag finns assistansanordnare, bland annat kommuner, där assistansanvändare inte har självbestämmande. Detta framkom även i utredningen om yrket personlig assistent (SOU 2020:1). Istället skickar anordnaren personal som assistansanvändaren inte valt, på tider som passar verksamheten eller de anställda. Det är heller inte ovanligt att det finns riktlinjer för vad assistenten får och inte får göra. Naturligtvis måste man som assistansanvändare kunna välja att låta någon annan sköta rekrytering, schemaläggning och annat, men då ska detta val vara ordentligt dokumenterat. Det bör också finnas en beskrivning av hur anordnaren arbetar för att ge assistansanvändaren möjlighet till att ta mer ansvar för dessa bitar om hen önskar. STIL är därför positiva till att Socialstyrelsen får i uppdrag att främja att personlig assistans utförs med god kvalitet enligt den föreslagna definitionen.

7.5.3 Försäkringskassan ska följa upp den utförda assistansens kvalitet genom användarundersökningar

STIL ser det som rimligt att Försäkringskassan genomför användarundersökningar då det är den myndighet som har tillgång till alla personuppgifter. Det som man bör ha i åtanke är att många assistansanvändare är rädda att bli av med sin personliga assistans och därför väljer att inte svara. Tyvärr har Försäkringskassans ageranden de senaste åren urholkat förtroende för myndigheten fullständigt. För att få en bra svarsfrekvens skulle det troligen löna sig om avsändaren var en annan myndighet.

7.5.4 Kommunernas möjligheter att få information bör användas i framtida kontroll av assistansersättningen

Enligt utredningen om yrket personlig assistans (SOU 2020:1) är det många kommuner som själva brister i kvaliteten enligt den föreslagna definitionen. Bland annat uppgav var femte assistansanvändare med kommunen som utförare att de inte fått välja vem som arbetar som personlig assistent. Vår erfarenhet är också att kommunen många gånger ser personlig assistans som en vård- och omsorgsinsats, snarare än en serviceinsats, vilket naturligtvis har bäring för vad de anser är kvalitet. Det är därför svårt att se på vilket sätt kommunerna skulle vara extra lämpade för att anmäla brister i kvalitén. Det framgår inte heller vad som händer när det är kommunen själv som har brister. Vem agerar då ifall assistansanvändaren själv inte har tillräcklig förmåga att ansvara för att följa upp kvalitén?

8.2 Så kan de kommunala besluten föras över till Försäkringskassan

8.2.1 Lagstiftningen ska träda i kraft den 1 januari 2026

STIL tillstyrker förslaget i stort men menar att definitionen av kvalitet kan och bör införas tidigare. Kvalitetskriterierna är helt oberoende av vem som är huvudman och det vore positivt om IVO och andra berörda myndigheter skulle kunna börja arbeta utifrån dem snarast möjligt.

8.2.3 De kommunala besluten ska föras över löpande

STIL tillstyrker förslaget, men vill betona vikten av att ingen hamnar mellan stolarna på grund av att beslut hinner löpa ut innan överföringen är gjord. Se även svar till avsnitt 8.2.5 *Kommunerna ska anmäla beslut om personlig assistans för överföring*.

8.2.5 Kommunerna ska anmäla beslut om personlig assistans för överföring

STIL tillstyrker att det är kommunerna som ska föra över besluten, men har frågetecken rörande vilka beslut som ska föras över eller ej.

Det är oklart vad som gäller när ett beslut gått ut innan 1 januari 2026 där kommunen på grund av tidsbrist inte tagit ett formellt nytt beslut, men där de muntligen meddelat att beslutet får löpa på till tid finnes. STIL har flera medlemmar där så är fallet, och enligt vår erfarenhet kan det vara så under en lång tid. Det finns i dessa fall alltså inte ett giltigt beslut vid årsskiftet.

Det är också oklart vad som händer med de personer som bor i gruppbostad och som också har personlig assistans. Det står att kommunen ska ha fortsatt ansvar för dessa beslut, men det förslås samtidigt att personlig assistans enligt LSS tas bort. Det borde rimligen betyda att kommunerna inte kan ta ett nytt beslut i framtiden. Vad händer med dessa personer om det inte finns någon insats som fungerar för deras behov?

Liknande gäller för personer som har beslut enligt både socialförsäkringsbalken och LSS. Det kommer inte att vara möjligt att få nya/omprövade beslut i framtiden. Utredningen föreslår att dessa personer istället kan söka utökning hos Försäkringskassan. Det kommer dock inte vara möjligt för personer över den allmänna pensionsåldern, då det inte är tillåtet. Vad händer då med dem?

När det gäller positiva förhandsbesked vid flytt till en ny kommun är det viktigt att det blir smidigt för den enskilde. Det är otydligt hur det är tänkt att fungera. Finns risk att personer hamnar mellan stolarna? Vilken kommuns beslut ska gälla, de kan ju se väldigt olika ut? Är det beslutet som var gällande 1 januari 2026 som ska föras över? Då spelar ju förhandsbeskedet ingen roll.

8.3 Försäkringskassans beslut i överförda ärenden

8.3.1 Försäkringskassan ska besluta om assistansersättning

STIL tillstyrker förslaget, men ser behov av förtydligande.

Det faller sig naturligt att det är Försäkringskassan som ska fatta beslut i överförda ärenden. Det måste dock förtydligas att assistansanvändaren inte får avkrävas några handlingar och intyg av Försäkringskassan i samband med att de ska ta beslut. Förutom att det skapar olägenheter för den enskilde finns en stor risk att det försenar överföringsprocessen. De måste fatta beslut utifrån de underlag som kommunen överfört. Om det finns brister i dessa enligt Försäkringskassan på grund av kommunens tidigare hantering får det inte bli till nackdel för den enskilde. Det borde också förtydligas att den enskilde inte ska fråntas sin assistans så länge det kommunala beslutet når upp till gränsen för minimum antal timmar/vecka.

8.3.2 Försäkringskassans prövning skiljer sig åt från ordinarie förfarande

STIL tillstyrker förslaget.

Det är positivt att Försäkringskassan inte ska pröva rätten till assistans. Vi har lite svårt att se problematiken med att räkna om besluten till Försäkringskassans avräkningsperioder, men vid minsta tveksamhet om besluten stämmer överens bör det överförda beslutet ligga i överkant för att inte riskera att någon förlorar assistanstimmar.

8.3.3 Beslut om särskilda skäl för assistansersättning för tid i verksamhet

Förslaget kommer med största sannolikhet innebära en försämring för de personer där kommunen fattat beslut om personlig assistans för tid i verksamhet, då kommunen inte omfattas av reglerna om särskilda skäl. Tanken är ju att ingen ska behöva förlora assistans vid överföringen. Hur ska detta hanteras? Kommunerna kommer ju inte kunna bevilja det i framtiden. Se även kommentar till avsnitt 8.2.5 *Kommunerna ska anmäla beslut om personlig assistans för överföring*.

8.4 Försäkringskassan kan behöva ompröva vissa överförda beslut

8.4.1 Omprövningen i överförda ärenden ska begränsas i tid
STIL avstyrker förslaget.

STIL menar att väsentligt ändrade förhållanden endast ska kunna ligga till grund för omprövning om det skett efter att beslutet är överfört. Risken är annars stor att Försäkringskassan, i sin iver att hålla nere kostnaderna, börjar överpröva kommunernas beslut bakvägen. Kommunen ska redan ha omprövat ett beslut om det förelegat väsentligt ändrade förhållanden. Dessutom har den enskilde enligt lag anmälningsskyldighet om förhållanden väsentligt har förändrats.

Vi ställer oss helt emot att återinföra regelbundna omprövningar. Att behöva utstå regelbundna omprövningar av sitt assistansbeslut innebär en enorm psykiskt påfrestning. Det handlar inte enbart om en rädsla att förlora timmar på grund av ändrad praxis, utan även att gång på gång tvingas svara på integritetskränkande frågor om det mest intima.

STIL menar att det inte finns någon anledning att ompröva beslut om inte den enskildes personliga förutsättningar ändrats. Ändrad praxis får i dessa fall inte leda till ett försämrat beslut. Målgruppen har ju varaktiga och omfattande behov av stöd och service. Genom att omprövningarna till stor del då skulle försvinna kommer färre behovsbedömningar att ske. Handläggarna har därmed mer tid att göra den första behovsbedömningen mer grundligt. Det skapas också förutsättningar till bättre kompetens hos handläggarna, vilket är ett måste för att de ska kunna ta de flexibla beslut som krävs för att en individuell rättighetslagstiftning ska fungera.

8.6 Kommunernas handläggning efter ikraftträdandet

8.6.5 Försäkringskassan tar över tillfällig utökning av personlig assistans
STIL är tveksamma till förslaget, se svar till avsnitt 4.5.3 *Staten ska ansvara för ansökningar om tillfälligt utökad assistans.*

Jonas Franksson
Ordförande

Jessica Smaaland
Politisk sekreterare